

MOLNÁR MIKLÓS (1946) Sopron

MOLNÁR MIKLÓS

Száraz tónak nedves partján ilyesmiket kuruttyol a döglött béka

AZ ANYANYELV ÉDES HANGJAI

A soproni poncichternegyed ménkű hosszú és girbegurba utcájában, a Balfi úton (a német neve Schlippergasse, „Széplaki utca”) több italmérés is van, például a helyiek által „Flekktifusznak” elkeresztelt borozó. Alig térek be a söntésébe, máris megüti az ilyen szóejtésre különösen érzékeny fületem, hogy a csaplárosné – mázsa fölötti, tenyeres-talpas, nagyszájú, mindenféle fölvilágosítást, lelki és befektetési tanácsot osztogató fehérnép – *meg* helyett azt mondja, hogy *mög*. Alighanem az Alföldről szalajtották, szűröm le a következtetést, ami egyáltalán nem bizonyul elhamarkodottnak.

Az asszonyság, aki Pier Paolo Pasolini *Mamma Roma* című filmjének Anna Magnani játszotta feledhetetlen hősnőjére hajaz, lehuppan az egyik asztal mögé, és szóba elegyedik a szomszéd asztalnál poharazgató két férfi vendéggel, akik éppen a csaplárosné *ő-ző* beszédjén élcelődnek. – Én tudok e-ve’ mög *ő-ve’* is beszé’ni, de tik csak e-ve’ – mondja nekik kissé fitymálóan a nő. – Majd te megtanítasz bennünket – feleli nevetgélve az egyik férfi.

A csaplárosnéval együtt összesen négyen vagyunk a borozóban. Elérkezettnek látom az időt, hogy – leleplezve lelki érintettségemet, anyanyelvi hovatartozásomat és kötődésemet – három asztallal távolabbról közbekotyogjak: – Gyerőkfejje’ köll aszt mögtanúni, fölñött éssze’ mán nem löhet. – A „Flekktifusz” Mamma Romája buzgón helyesel. Megkérdzem tőle: hová valósi. Kiderül, hogy szegedi.

Szeged a sok egyéb kiválósága mellett arról is híres, hogy a Kárpát-medencében ott *ő-znek* legízesebben. Mintha hájjal kenetnének, annyira jólesik, ha a szülőföldemtől távol a szegedi idiómát hallhatom valahol, jóllehet én Kecskeméten születtem, s az *ő-ző* nyelvjárást a Kiskunságban szívtam magamba, az anyatejjel együtt. Ó, édes hangok, az anyanyelv szívmengető fölcsendülése idegen földön! A Dunától nyugatra szögedi módra beszélő ember ritkább a fehér hollónál. Kivált Sopronban nem számít ilyesmire az *ő-zés* magamfajta ingyence.

– Oszt’ hogy keverődött Szögedébű Sopronba? – firtatom tovább. – Hát fölűtem a buszra, oszt’ e’gyüttem. – Oszt’ nem sajná’ta otthanni Szögedöt? – Sajná’ni sajná’tam, de micsinájjak, így alakút a zéletöm...

Ezekkel a szavakkal köszönök el tőle: – Ízlött a bora, de legöslegjobban az ízlött, hogy szögedi nyelvön beszé’gethettem magáva’!

Kecskemétről nősült vasi ismerősöm felesége mindenütt – otthon, utcán, hivatalban – a szintelen, szagtalan köznyelvet beszéli. Valahányszor fölhívja ma is Kecskeméten élő anyját, és átvált a szülőföld nyájas, lágy *ő-ző* tájnyelvére, nyomban megváltozik beszédének ritmusa és dallama.

AZ EMBER ÉRTÉKE

Az ember értékét valóságosan az szabja meg, hogy mennyire van hasznára a közösségnek, amit cselekszik, hogyan sugárzik szét példaként, ahogyan él.

Oltalmazó-gondoskodó közösségi lényünket csak erős és egészséges társadalomban teljesíthetnénk ki. De mert a jelenkori társadalom, amelybe rendszerszinten van beépítve a lakossággá lefokozott nép szakadatlan fosztogatása, egyáltalán nem ilyen, emiatt csak nagyon kevesen létezhetnek a középülésére és javára. Az emberek óriási többsége, miközben meg van fosztva az egészséges és értelmes élet lehetőségétől, szánnivalóan védtelen a hazugságyárak mesterkedéseivel szemben. A napnak mind a huszonnégy órájában távirányított biorobotként viselkedő, mindenféle mérgekkel át-, be- és leitatott lakosság előbb-utóbb életfogytiglan a betegségipar karmai közt kénytelen kikötni. A többség nem közhasznú, hanem közkárú munkahelyeken robotol a betevőre valóért. A kapitalista munkamegosztás atomizált rabszolgája előtt kénytelenek rejtve maradni a nagy összefüggések, a lét és a kultúra alapkérdései. Nincs abban a helyzetben, hogy termékeny kapcsolatba kerüljön a szellemi kultúra termékeivel, vagy hogy maga is gyarapítsa őket. Vagy egyáltalán nincs szabad ideje, vagy szabadnak hazudott idejében kétségbeesetten unatkozik és ténfereg: magára utaltnak, elanyátlanodottnak, gazdátlanul sodródónak, legbenső lényegétől megfosztottnak érzi magát. Kínjában futkos, mint a mérgezett egér, teljesítménytúrákon vesz részt, konditerembe és szoláriumba jár, kocog, szteroidokkal puffasztja félelmetesre az izmait, „megvalósítja” a tyúkszaros kis énjét, a tömeges turizmus egyik csapdjából a másikba rohangál, keresztretjvényeket fejt, bélyeget, képeslapot, gyufacímkét, söralátétet, könyvet gyűjt, szerencsejátékokba öli a pénzét, maszturbál, hol egyedül, hol párosan, hol csoportosan, szerelmi együttlét ürügyén magányokat ütköztetve és váladékokat csereberélve, csütörtök esténként összeröffen a cimboráival, és ultizás címén felönt a garatra, steril, belterjes irodalmi lapocskákba steril, belterjes verseket, novellákat és esszét irkál, szeszektől és bódítószerektől kajlásodik, vallások ópiumát szipuzza, szelfizik, lóg a neten, saját honlapján mondja meg a tutit, bunkofonon és szkájpon fossa a szót, orrvérzésig faszbukozik, csetel, blogokon fontoskodik, napestig az okostelefonját buzizza, szilikoncicit és -feneket ültet be a testébe, megszállottan főzőcskézlik, mérték nélkül zabál, rögeszmésen fogyózik, kutyát, macskát, tengerimalacot, görényt, menyétet, teknőcöt, papagájt, pinyőkét tart, falakra firkál, petíciókat ír alá, tüntet, pártgyűlésekre jár, a választásoknak simliskedett silány bohózatok statisztájaként X-ek firkálásával állít ki bizonyítványt a sötét tudatlanságáról, hobbikba, szurkolásba, futballhuligánkodásba, rock-koncerteken való eszetlen csápolásba menekül, adósságokba veri magát, hogy a fogyasztási terror bamba áldozataként haszontalan kacatokat vásárolhasson, médiapapit csócsál, tévécsatornák patkányává aljasodik, hagyja, hogy a tudatipar húgyagyú idiótává szórakoztassa, az emberek feledékennyé tételében, figyelmük szétszórásában és elaltatásában, szívük elzsibbasztásában érdekelt globalokapitalista kamukultúra – színház, koncertek, kiállítások, fesztiválok, könyvek, folyóiratok stb. – termékeit habzsolja. Dúskál és garázdálkodik a semmiben – és szemetel, szemetel, szemetel. *Elveri az idejét*, szerencsétlenül, bután, ájultan, ízetlenül, ahogy csak magyarok tudják elcseszni az életüket. „Az ilyen ember nemcsak magát emészti el, hanem magával sodor mindenkit, akit csak elér.” (A déli népek – és azok csakugyan *népek*, nem lakosságok – mennyivel stílusosabban ütik el édes semmittevészel az időt, ami másra talán nem is igen való, nem szennyezve be kezüket az Isten teremtés nevű szabotázscselekményének parodisztikus megisméltélésével vagy folytatásával...) Minden módon meg van nehezítve, sőt lehetetlenné van téve, hogy a gondoskodás velünk született ösztönének készítésére, fölismert felelősségünk tudatában a közösség jólétén munkálkodjunk. A hatalmasok jelentéktelen, helyi érték nélküli, didbáb bábuiként vagyunk kénytelenek elfecsérelni az életünket. Csoda-e, ha rettentően gyakori

HAÁSZ ÁGNES, Parti objektumok (fehér 1.), 2016

HAÁSZ ÁGNES, Parti objektumok (sárga), 2016

HAÁSZ ÁGNES, Parti objektumok (fehér 2.), 2016

a halálos csüggedés, a magatehetetlen mélabú, az elzombisodás, az idegek összeomlása, az elmebaj, a sokféle népbetegség, az öngyilkosság és a korai halál?

ABIGÉL NEKIDURÁLJA MAGÁT

Szent Iván-napi rémálom

„Egy gigantikus sakkpartit játszanak velünk, mégpedig olyan szinten, amiről sejtelmünk sem igen lehet, és mi vagyunk a gyalogok. A gyalogoknak csak bizonyos körülmények között van értékük, és gyakran fölládozzák őket valamilyen előny érdekében. Aki járatos a katonai stratégiában, jól ismeri az áldozat fogalmát. Ha gondosan tanulmányozod a történelmet, megértheted, miért indítanak háborúkat rendszeres időközönként.”

Milton William Cooper: *Ímé vala ott egy fakó ló*

Szent Iván napjának délelőttjén tüzesen sütött le a nyári nap sugára az ég tejéről, nemcsak a juhászbojtárra, hanem arra a kőszegi asszonyra, Geigermüller Piroska harminckilenc éves takarítónőre is, aki – karján a kisfiával – sétálni indult a Kálvária-hegy oldalában kanyargó ösvényen. Egyszer csak egy tágasnak sejlő barlang bejáratára esett a pillantása a tőle balra eső sziklafalon. A bentről kiszűrődő világosság fölkelte az asszony kíváncsiságát.

Apró lépésekkel, lábujjhegyen sompolygott be a barlangba. Egy lelket sem talált odabenn, csak egy terebélyes asztalt, amin húszszes bankók kötegei tornyosultak. Geigermüller Piroska letette kisfiát az asztal közepére, és odaadta neki az okostelefonját, hogy játsszon vele, aztán sebtében megtömté a retiküljét, a zsebeit, a melltartóját és a bugyiját pénzkötegekkel, és kiiskolt a barlangból.

Csak akkor jutott eszébe, amikor kiért a szabadba, hogy a nagy sietségben benn felejtette a kisfiát. Hiába kereste azonban a barlang bejáratát, nyomát sem lelta a sziklafalon. Kétségbeesetten zokogva rohagált föl és alá: „Miért, miért lettem e világra, miért? Ha ily mennykőcsapás, ilyen gyötrelem ért!” Százszor is bejárta a környéket, és végigtapogatta a sziklafal minden négyzetcentiméterét. Szívesen odaadta volna most már az összes pénzt, csak visszakaphatná a kisfiát! És nem elég, hogy nincs meg a gyerek, ráadásul az okostelefonja is odalett.

Az újszülöttek lefokozása kozmikus rangú emberből állampolgári kényszerzubonyba szuszakolt „személylé”, személynévvel és személyi számmal való törzskönyvezése, áruvédjeggyel és hatósági bárcával való megbilllogozása állam általi kisajátítást jelent és pecsétel meg. A minden lében kanál állam ezúttal sem nyugodott bele, hogy mindenféle könyvekbe beírt és minden módon számon tartott haszonállatai közül akár egy is kerek perec elsikkasztódjon. Geigermüller Piroskával a poklok poklait járatták meg, mire tisztázhatta magát a gyanú alól, hogy ő tette el láb alól a gyereket. Hiába mozgatta meg a Kálvária-hegy minden kövét rendőrök, barlangászok, nyomkeresők sokasága, nem sikerült az eltűnt fiúcska nyomára bukkanniuk. Az asszony, kárpótlásul és halvány vigasz gyanánt, megtarthatta a pénzt.

Ha már így alakultak a dolgok, Geigermüller Piroska mi mást tehetett: a talált pénzből új okostelefont és plazmatévét vett, a többi meg az utolsó fityingig arra költötte, hogy jósnóktól, médiumoktól, „tisztánlátóktól” asztrális energiaszivattyút, hat pár rendőrcsizmát, héterejú csodakövet, horoszkópot, kozmikus csakraláncot, mandalákat, mantrákat, mágikus birkabogyót, orgazmusfokozó mangalicaszírt, sugárzáselhárító cserépfütyülőt, személyes titkos ígéket, szerencseszámokat, szerencsepecsétet, talizmánt, teleasztrális gyógyító mütyürkét, titkos rituáleírásokat és varázskristályt vásárolt magá-

nak. Mindeközben szüntelenül reménykedett, hogy talán mégsem veszítette el végleg a kisfiát. Reménykedését az is táplálta, hogy könyörgő cédulácskát helyezett el a soproni Szívkórház parkjában álló Abigél-szobor („nem valami világmérete alkotás”) lábánál.

Egy év múlva, Szent Iván napján megint kísért a hegyoldalba – megint tüzesen süttött le a nyári nap sugára az ég tetejéről a juhászbojtárra és mindenki másra –, és lám csak, teljesült, amiért Abigélhez fohászzkodott: megtalálta a barlangot. Megint világosság szűrődött ki odabentről, megint ott tornyosult az asztalon egy hatalmas köteg pénz, és csodák csodájára a kisfia is ott csücsült az asztal közepén, és az okostelefont buzerálta. Ahogy meglátta az édesanyját, nevetésre húzódott a szája, és kitérte feléje a karjait. Geigermüller Piroska tüstént fölkapta, és – fittyet hányva a pénzkötegekre – kiiramodott vele a barlangból. De mire kiért a szabadba, karjai közt halott volt a gyermek.

AZ ÉLESLÁTÓ CINIZMUS ÉS A NYAVALYGÓ SZENTIMENTALIZMUS ALULMÚLHATATLAN ERKÖLCSŰ NAGYVÁROSA

Lukács György néhai marxista–leninista ideológus, akinek mára ugyanúgy elpárolgott a dicsősége, mint a megbonthatatlan és örök magyar–szovjet barátság, 1918-ban ezzel a pazar nyitó mondattal indította *Molnár Ferenc Andorja* című kritikai dolgozatát: „Bizonyos: Molnár Ferenc nem egészen tehetségtelen író.” A tetemre hívott regényről harag és elfogultság nélkül megállapította: „A regény tárcamagja egy limonádéfolyóban van felhígítva, és ennek monoton és piszkos árja tölti meg a »nagy« regényhez szükséges 600 oldalt. [...] E sorok [írójának] [...] ki kell mondania, hogy nemigen ismer könyvet, mely ezzel vigasztalanságban vetekedhetnek: üres és romlott emberek a kétségbeesésig monoton sorozata [...] e könyv [sikere] az elképzelhető legszomorúbb aspektust mutatja a mai Pest erkölcsi állapotáról.” Mi sem bizonyítja jobban, hogy nem elhamarkodott alkalmi vélekedés volt a Molnár Ferencet rendesen helyére tevő bírálata, mint hogy harminc évvel később (*Egy rossz regény margójára*) megerősítette az 1918-ban mondottakat: „Molnár Ferenc egyrészt kiskaliberű naturalista, másrészt megvan a képessége arra, hogy hatásos fogásokat kitaláljon. Az első vonás tisztos közepszerű íróvá tehetné, ha a második vonás nem vinné ki szakadatlanul az igazi irodalomból. [...] Így [az *Isten veled, szívem* című »tökéletesen érdektelen privát történet« esetében is] igaz marad, amit harminc évvel ezelőtt írtam: kiskaliberű naturalista ügyek trükkökkel.” Az intellektuális tisztesség és „az igazi magyar demokratikus kultúra” szellemében Lukács György – teljes nevén Szegedi (eredetileg Löwinger) Lukács György Bernát – elengedhetetlennek tartotta az elfogulatlan és igazságos számvetést a magyar irodalommal, és elítélte kiskaliberű írók előnyben részesítését és elvtelen ajnározását a származásuk alapján: „Hogyan lehetséges a magyar ideológiai fejlődés ideológiai revíziója, ha akadnak olyan demokraták, akik [...] mindenkit védelmükbe vesznek, aki történetesen zsidó származású? [...] Itt nem engedményekről van szó valamely közhangulattal szemben, nem holmi taktikáról; itt a történelmi igazság kíméletlen kimondása az egyedül helyes taktika.”

Az 1918-ban írott, roppant elmés dolgozatból merítem az alábbi eszmefuttatást: „A költői formák elmélete megköveteli, hogy egységes világnézetben gyökerezzenek, hogy egységes élmény hassa át minden elemüket. Az etika pedig felvilágosít minket arról, hogy a közönséges élet színvonalán ilyen egység nincs és nem lehet; hogy az olyan ember, aki nem emelkedik – erkölcsével, életével – az élet fölé, minden életmegnyilvánulásában osztozni fog

a közönségesség, a hétköznapi heterogén töredezettségében, melyre csakis olyan szurrogátumok, mint például a szentimentalitás, a hangulat tudnak valami egység-látszatot ráhazudni. Ez a hazugság pedig objektív hazugság: vagyis belső lényegében hazugság, függetlenül attól, hogy a közönséges ember, aki megéli, tudatában van-e hazugság voltának; hazugság, mert elhazudása az ilyenfajta élet egység-hiányának, kibúvás az ítélet alól, mely ennek a hiánynak a meglátásában bennfoglaltatik, megszökés a feladat elől, mely elé ez a belátás az embert kötelezően állítaná. De a széles, nagy sikerű művek hatásának (és ezzel összefüggésben a legnagyobb művészi alkotásokkal szemben megnyilvánuló spontán, bár sokszor elrejtett ellenszenvnek) éppen itt van a gyökere: minden nagy művészet az empiria üres és széteső voltának leleplezése és egy utópikus egység megteremtése, melynek követelő és kötelező hangszóra van. Ellenben minden nagy hatású álművészetnek talán szerzője előtt is öntudatlan, végső célzata abban áll, hogy az olvasót kibékítse közönséges, empirikus létezésével; mégpedig nem a külsővel, mely ellen az ilyen irodalom fellázad, hanem éppen gyenge és hitvány, gyáva és egységet nélkülöző belső életével. Azzal az életével, amelyen változtathatna, ha akar, ha tudna igazán akarni.

Azt hiszem, alig van nagyváros, mely ebből a szempontból erkölcsileg Budapest alatt állana, és nem véletlen, hogy az itt felgyülemelő belső szükséglet kielégítésére az éleslátó cinizmusnak és a nyavalygó szentimentalizmusnak éppen az a vegyülete a legalkalmasabb, amire Molnár Ferencet tehetségének pozitív és negatív oldalai kényszerítették. [...] Pesti fordítás szerint az »orosz-ság« azt jelenti, hogy minden üres fráter (hiszen ha legalább gazember volna!) úgy, amint van, szeretetre és megbocsátásra érdemes, hogy a krisztusi szeretet megnyugvást jelent abban a »megmásíthatatlan« tényben, hogy az embereknek nincsenek meggyőződéseik, hogy az »élet« »kényszeríti« őket rosszat tenni, hazudni, csalni, hogy »nem engedi« meg nekik, hogy »tisztá« és »igaz« életet éljenek.

Itt függnek össze legmélyebb gyökerükben cinizmus és szentimentalitás: mind a kettő az erkölcs tudomásul nem vételét, a *moral insanity* [az erkölcsi beszámíthatatlanság] sorsként való uralmát jelenti; azt, hogy a közönséges élet ilyen pszichológiai tényeit végsőknek és megmásíthatatlanoknak kell elfogadni, csak cinikus pillanatokban vállat vonva, a szentimentálisokban üres könnyeket hullajtva felettük. [...] De mivel [...] [a cinizmus és a szentimentalitás egysége] az empiria legalacsonyabb, mert mindent megtagadó színvonalán otthonos, mint a művészi egység hordozója, nem képes igazi, változatos, gazdag és mindent átfogó egységet teremteni, hanem csak monoton és mégis széteső egyformaságot."

URASÁGOKTÓL LEVETETT TÖRTÉNET

Alfred Polgar In der Telephonzelle című írása nyomán

Töpörödött öregasszony fekszik a járdán, szép szabályosan, mintha nem elvágódott, hanem hanyatt fektették volna. Az utcasöprő nagy ívben kikerüli. Néhány járókelő fölsegíti fektéből. – Napok óta nem ettem, attól lettem rosszul – hebegi elhalóan. Adnak neki pár száz forintot, van, aki többet is, nehogy faszari alaknak nézzék.

A vak is láthatja, hogy az öregasszony csak színészkedik. Az a trükkje, hogy elfekszik a járdán, így próbálja csöbe húzni a járókelőket. Az utcasöprők unásig ismerik már a trükkjét, különben nem kerülnék ki olyan közönyösen. De aki pár száz forintért hajlandó fényes nappal lefeküdni az utca porába,

megérdemli azt a pár száz forintot, hiszen nyújt is érte valamit. Alighanem oka is van rá, hogy így ripacszkodjon. Virágos kedvében, úri passzióból senki sem szokott lefeküdni a koszos, hideg járdára. Alighanem szívesebben ögylegne Szentpéterváron a Néva partján vagy Velencében a Szent Márk téren, olvasná Dosztojevszkij vagy Krúdy Gyula regényeit, hallgatná Vivaldit vagy Mozartot, szavalná Puskind vagy Nagy Lászlót, vagy ülne be a Gerbeaud-ba egy tejszínhabos feketére meg egy szelet Esterházy tortára.

Neki azonban nincs módja effélére. Pedig ha megkérdeznék, inkább ilyeneket választana. De nem kérdezik meg. Azt teszi tehát, amit tud. Támadt egy korszakos ötlete, és nyélbe üti. Látványosan leheveredik az utca mocskába, és bezsebeli a mutatvány árát.

Kiskovács Margit ötvenkét éves hajléktalannak nem támadt semmilyen korszakos ötlete. Az ő képességeiből csak annyira futja, hogy megszólítja az embereket: – A Jóisten áldja meg magukat, adjanak néhány forintot! – Többnyire sikerül összekunyerálnia valamennyit. Keresményét nem könyvek vagy szépirodalmi és művészeti folyóiratok vásárlására fordítja, hanem pálinkára. Cigaretára nem költ, elhajigált csikkeket hasznosít újra. Kiskovács Margit világszepe meglehetősen gubancos. Egyre kevésbé tudja fölfogni, mi történik vele és körülötte.

Egy szombatról vasárnapra virradó februári éjszakán irgalmatlanul lehűl a levegő. Kiskovács Margit hiába kunyerál – A Jóisten áldja meg magukat, adjanak néhány forintot! –, a csontropogató hidegben közönyösen elrohannak mellette az emberek. Nagy sokára kap egy kétszázás érmét valakitől.

Bemegy egy telefonfülkébe, és a markában szorongatott pénzt bedobja a készülék nyílásába. Csodás módon rögtön kap vonalat. Az Állami Főilletékest szeretné fölhívni. Az Állami Főilletékes nem hagyhatja, hogy emberi lények a székesfőváros közepén csak úgy ukmukfuk megfagyjanak és éhen haljanak.

Az Állami Főilletékes azonban nincs benne a telefonkönyvben, e tárgyban a tudakozótól sem lehet eligazítást kapni.

Téves kapcsolat folytán jelentkezik viszont valamilyen hatóság. Fontos közérdekű bejelentésről van netán szó – firtatja a hatóság –, a bankigazgatók és a parlamenti képviselők végkielégítésével, a legújabb adóügyi törvénytervezettel vagy a választásokkal kapcsolatban?

Ekkor megszakad a vonal.

Kiskovács Margit dühös, mert nincs több pénze, hogy újabb hívással kísérletezzon. Körülnéz. Mi a legfontosabb a telefonfülkében? A telefonkészülék? Nem, nem a telefonkészülék. A négy fal. Az iciri-piciri szobácska. Szűknek szűk, de azért elfér benne az ember lánya. Csöppnyi nyugalom a nagyvárosi rohanásban és ricsajban. Menedékhely a hideg és a sötétség ellen.

Ilyen nyájas képzeteket melengetve szunnyad el Kiskovács Margit. Álmában telefonál: föl akarja hívni a Jóságot, de állandóan foglalt. Az Értelmet: süket, mint az ágyú. A Gazdagságot: horkolva alszik az ágyában. A „Minden Ember Testvér” Egyesületet: nem veszi föl senki.

Nincs más hátra, mint fölhívni a Jóistent.

És a kapcsolat létrejön.

Annak ecsetelése helyett, hogy miként jut Kiskovács Margit ötvenkét éves hajléktalan lelke a mennyek országába, melyről a közkeletű vallási tévképzetekben járatlan halandó leginkább mosóporreklámokból szerezhet hozzávetőleges fogalmat, legyen elég megállapítanunk: vasárnap reggelre kihűl és megfagy a teste.

Egy választási plakátragasztó talál rá a csontkemény rongykupacra. Megesik rajta a szíve, és a legeslegnagyobb plakáttal takarja le Kiskovács Margit tetemét: „SZAVAZZ A KERESZTÉNYDEMOKRATÁKRA!”

A SZÖCSKE TANÍTÁSA

A soproni tévétorony alatt szép tágas mezőség terül el; sípálya és használatból kikopott sífelvonó is van rajta. Meredeken emelkedik fölfelé, ha fölfelé kaptatsz, vagy ereszkedik alá, ha lefelé iparkodsz. A Károly-kilátóhoz ezen a réten át juthatsz föl leggyorsabban. Igaz, derekasan megizzadsz, mire fölérsz. Ha visszafordulsz, gyönyörűen eléd tárul az erdőn túl a város, sőt a városon túl a Fertő-tóból is egy jókora rész.

Ahogy fölfelé lihegek a sípályán, a fűben szökdécselő kismillió szöcske közül azzal tisztel meg egy pompás példány, hogy föl pattan a vállamra, és egy darabig onnan nézegeti a világot. A földről egyetlen ugrással a vállamon teremni legalább akkora teljesítmény, mintha én helyből az Eiffel-torony tetejére szökelnék. Hanem ez a szöcske nemcsak nézelődik, hanem bele is súg valamit a fülembe: „Olyan messzire távolodtatok létezésetek fundamentumaitól, hogy már sejtelmek sincs róla, a hagyományos kultúrák milyen mélyen be voltak ágyazva a természetbe és az őket övező tájba. Az időjárás, az évszakok ritmusa, a növények természetes növekedése, az anyaföld tulajdonságai, az állatvilág és sok minden más alakították ki a nép világképét, nem pedig elvont, meddő eszmék. Sámánok és táltosok voltak az őseitek. Hitten-hitték, hogy a természetben mindennek lelke van, és mindent meg lehet szólítani. Ez a tudás most is ott szunnyad bennetek, csak újra életre kellene támasztanotok. A természeti népek, Amerika és Ausztrália őshonos lakói mindig tudják, merre van kelet, nyugat, dél és észak. Azt is tudják, hogy minden égtájnak más a természete és az ereje. Közületek senki sem tudja ösztönösen, merre van kelet és nyugat. Hogyan maradhattok egyáltalán életben ilyen tudatlanul? A keresztény vallás rátok eröltetése azzal járt, hogy elveszítettétek a természethez fűződő szerves kapcsolataitokat, letéptétek kozmikus gyökereitekről. Vissza kellene térnetek a forráshoz, ahonnan eredtetek. Ideje volna fölismernetek, hogy elképesztő technológiai mankóitok voltaképp csupán mennyi külsővé tett képesség, melyet a bensőtökben hordoztok, és ha életre keltitek, újra élhettek vele, önmagatok és a világ javára. Egyébiránt azt üzenem a fiaitoknak és leányaitoknak, hogy szökdécseljének csak bátran, ahogy mink, szöcskék! Üzenem nekik: ha ügyesen szökdécselnek, a végnapjait élő haramiakapitalizmust is kijátszhatják, persze csak akkor, ha nagy ívben elkerülnek minden olyan munkahelyet, amelyik profithajhászason alapul, mert azok megölik a lelküket, és kihajtják belőlük a szart is. *Ne ártsatok!* Ez az élet legfontosabb erkölcsi alapelve. Éljétek ezt a rossz világot, és mindig tudjátok, mit kell tennetek érte, hogy más legyen. Sziszegve se szolgáljatok aljas, nyomorító hatalmakat. Nemzetek fölötti tőkés cégeknel, „multiknál” azért nem szabad munkát vállalni, mert ez az elv ott sokszorosán megsérül. Az ő vállalataik ártásra vannak berendezkedve, az élővilág rovására, bolygónk kárára léteznek. Akik fölcsapnak alkalmazottjukká, óhatatlanul közreműködnek az egyetemes ártásban, és maguknak is ártanak: a szó szoros értelmében hazárulóvá, gazdasági bérgyilkosok cinkosává válnak. Egyszerű, természetes és valóságos életet éljétek. Találjatok magatoknak valami közhasznú foglalkozást. Legyetek pékek, zongorahangolók, barlangászok, sarkkutatók, madárfürkészek, bűvárok, meteorvadászok, aranyásók, zenebohócok, pásztorok, utcasöprők. Dolgozzatok a földdel, növényekkel, virágokkal, állatokkal. A természetvédelemben, arborétumokban, kertészetekben, biofarmokon vállaljatok munkát, vagy a közsférának az emberek javát szolgáló területein: gyógyítás, ápolás, szociális munka, segélyszervezetek, Vöröskereszt, de csak módjával, munkaerőtök ésszerű visszafogásával, mert a közsféra nagy része – kivált a közigazgatás, a közoktatás és a tömegtájékoztatás – a rendszer fönntartásával: működtetésével, adminisztrálásával és újratermelésével foglalkozik.

Vagy pedig egy hatalmas ugrással kapcsolódjatok le a rendszerről, és tegyetek kísérletet a szabad, autonóm létezésre. Mert jobb a szabadságért vívott küzdelemben elpusztulni, mint sok éven át tengődni szolgaságban, hajszolt-ságban, levertségben, békétlenségben, és ezzel folyvást kárt okozni magatoknak és másoknak. Na, pá!”, súgja, és már ott sincs.

NE CSÜGGEDJETEK, HARCOSOK!

William Shakespeare, Petőfi Sándor, Karl Marx, Gustave le Bon, V. I. Uljanov, José Ortega y Gasset, W. L. Pierce és Kate Wolf szövegei nyomán

Nem tudhatjuk, sikerül-e vajon átmenteni a pusztulásra érett régi helyére épülő új rendbe a csodálatos kaliforniai folkénekesnő, Kate Wolf legszebb dala-
it, köztük a *Brother Warrior*, „Harcos testvér” címűt. Íme a netcím, ahol lelki munícióval való töltekezésül vagy akár harci himnuszként is meghallgathatod, vagy ahonnan letöltheted, harcos testvérem: <http://traditionsante.net/kate-wolf-brother-warrior/>.*

*Gentle warrior,
with your heart like gold and a rainbow in your eyes
Brave companion,
do you see a world shining in the sky?*

*With your body dancing like an arrow
spreading joy beneath your feet
And your hands that wave like tall grass
in the wind as you speak*

*With the shyness of a small child
and the wisdom of a sage
I tell you now, there is no reason
to be afraid*

*Brother warrior,
there are none of us who walk this path alone
Spirit healer,
it's the only life that we have ever known*

*I see your smile in the sunlight
I hear your song in the rain,
And hold you here inside me
feel your love, and know your pain*

* A dal magyar fordítása: „Nemes harcos, / arany a szíved, szivárványos a szemed, / merész útitárs, / látod az égen tündöklő világot? // Táncol a tested, akár a nyíl, / talpad alól öröm csordul, / kezed, amint beszélsz, hullámszik, / mint magas fű a szélben. // Félénken, mint egy kislány, / és megfontoltan, mint a bölcs, / hadd mondjam el neked: / félelemre nincsen ok. // Harcos testvér, / nem egyedül haladunk az ösvényen. / Lélekgyógyító, / mindig ilyennek ismertük az életet. // Látom mosolyod a napfényben, / hallom az esőben a dalod. / És magamba öllelek, / érzem a szerelmed, ismerem a fájdalmad. // Most, amikor új kor hajnalára / ébred a föld, / hadd mondjam el neked: / félelemre nincsen ok. // Látomásért fohászunk, / melyben minden élőlény osztozhat. / És a Vigáznai Tudók / velünk vannak mindenütt.”

*At this time when the earth is waking
to the dawn of another age
I tell you now there is no reason
to be afraid*

*We are crying for a vision
that all living things can share
And Those Who Care
are with us everywhere*

Tagadhatatlanul siralmas a helyzetünk, de mégsem reménytelen. Csak az a nép vagy nemzet vész el igazán és jóvátehetetlenül, amelyik elveszettnek hiszi magát.

Szörnyűséges, véres megpróbáltatások várnak ránk, és sokan elpusztulnak – de fajunk még megmenthető, és hosszú távon csak ez számít.

Ne kergess csalóka ábrándokat tömeges megvilágosodásról, lelki ébredésről és szellemi megújulásról, és ne csüggedjen el a körülötted lévő kö-zömbössége. Jusson eszedbe, hogy az emberek óriási többsége mindig ilyen volt, és ilyen is marad. Ha keresztények vannak előttük, a keresztényeket éltetik, ha oroszánok, akkor az oroszánokat. Nem érdekli őket más, csak a jelen, csupán azzal törődnek, ami közvetlenül érinti a kényelmüket, a jólétüket vagy a biztonságukat.

A történelmet azonban nem a tömeg alakítja.

A tömeg nem egyetlen társadalmi osztály tagjait jelenti, hanem a legkülönbözőbb háttérű, kultúrájú és kötődésű embereknek a józan paraszti és szinte teljes hiányában és a legnagyobb mértékű befolyásolhatóságban egy húron pendülő, ideiglenes vagy tartós lélektani egységként működő halmozatot. Diplomások, értelmiségiek, magas IQ-jú, a társadalomban sikeres emberek is beletartoznak. A tömeg nem gondolkodik és nem cselekszik önállóan. Az a küldetése, hogy irányítsák, befolyásolják, képviseljék, szervezzék. Csak egyoldalú és szélsőséges érzelmeket ismer. A véleményeket, gondolatokat és hiedelmeket, melyeket sugalmaznak neki, egészükben fogadja vagy veti el, és végső igazságként vagy abszolút tévedésként fogja föl. Mindig hajlandó a kolerá helyett a pestisre, a pestis helyett a kolerára szavazni, és ettől várni az üdvösségét. Hol Caesart élteti, hol a gyilkosát, Brutust. Ha fölpíszkálják benne az egyébként is mindig kitörni kész csőcselékösztönöket, elkapja a zendülés vad árja, és tör-zúz, gyújtogat, lincsel. Olykor nemes tettekre is ajzható: neki-lődül, és kiszabadítja Táncsicsot (utóbb persze kiderül: jobb lett volna nem kiszabadítani...).

Negyven akadémikus szavazata nem ér többet, mint negyven vízhold. Senki sem tesz szert különösebb tájékozottságra társadalmi kérdésekben csak azért, mert megtanult szanszkritul vagy japánul, ért a matematikához, a geológiához vagy a dramaturgiához, vagy mert építész, orvos, mérnök, ügyvéd, tanár, régész, meteorológus, sarkkutató vagy atomfizikus.

A történelemformálás mindig is kevesek dolga volt. Nélkülük nem létezik az emberiség. Ezeknek a keveseknek kell megtestesítenüik a többség érdekeit képviselő akaratot és elszántságot. Tudniuk kell, mit akarnak, és késznek kell lenniük rá, hogy megtegyék mindazt, ami céljaik eléréséhez szükséges.

A dolgok régi rendje porrá omlik. Megdőlt a Fuggerek által a 15–16. században fölállított ocsmány egyenlet, amely Marx közismert tételének („Die Geschichte aller bisherigen Gesellschaft ist die Geschichte von Klassenkämpfen”, „Minden eddigi társadalom története osztályharcok története”) cáfolatául azóta is folyamatosan érvényben van: „Weltgeschichte = Geldgeschichte”, „a világ története = a pénz története”. A világ soha többé nem lesz

az, ami volt. Új rend jön létre a régi romjain. A nemzet vizet és szappant százötven éve nem látott köldökébe való ájult belefeledkezésnek, a közeli vagy távoli, nagyrészt koholt múltot való kérődzésnek semmi értelme. Ami elmúlt, soha nem tér és nem is téríthető vissza. A „Legyen úgy, mint régen volt” ómagyar lajhármentális egyenlő az öngyilkossággal. Emberiségléptékben kell gondolkoznunk, mert az egykettőre bekövetkező összeomlás egyetemes lesz. Nem kisebb a tét, mint az emberi faj, sőt egyáltalán: a földi élet fennmaradása. A politikai porondon ugrabugráló percemberképek dáridójára ügyet se veszünk. Abból merítik az erejüket, hogy a tömeg(félretájékoztatás) komolyan veszi, és szakadatlanul napirenden tartja őket.

A világ mostani rendjét már késő megóvni a végső összeomlástól, de az új fölépítését még nem korai elkezdni. Ám ne fogjon senki könnyelműen a húrok pengetéséhez, mert – hogy a Lenin néven elhíresült, manapság talonba tett világforradalmárt idézzük – nincs olyan lángész, aki építeni tudná az új életet, ha nem tanulta meg az építést.

Félelemre nincsen ok: a Vigyázni Tudók velünk vannak mindenütt.

KELTA HŐSÖK ÁRNYAI

Ógyelgés a velemi Szent Vid-hegyen

Égbe meredő faóriások közül ködoszlopként gomolyognak elő Finn MacCumhail és körötte mind a hősök. A tölgyek, kőrisfák, jegenyefenyők és mogyoróbokrok övezte szent ligetből jönnek, melynek áhítatos csöndjében madarak nem hangicsálnak, bogarak nem zümmögnek, szél nem zizzent lombot, s ahová hegyi patak zubogása el nem hatol.

És lám, itt vannak a dalnok bárdok, akiknek az idők kezdete óta az a hivatásuk, hogy múlt, jelen és jövő pásztorai legyenek, dicsőítsék élők és holtak vitézi erényeit, istenek és emberek előtt a hősi élet magasztos voltát hirdessék. Carolan, a vak hárfás, aki a sűrű szálú eső hárfaként pengetett húrjain tán még szebben játszik, mint a hangszerén, Lochlannak, a hősök hőséneke lelkét siratja, aki gyors volt, mint a párzasi vágy úzte őzbek, és rettenetes, mint éji tűzvész visszfénye az égbolton. Haragja fergeteg volt, kardja villámként villogott a csatában. Ég veled, te legnemesebb, te hódító a harc mezején! Fiad ugyan nem született, de nevedet a dalok örökre megőrzik, jövőkorok hogy halljanak rólad, tudjanak az elesett Lochlanról a sudár testű gyönyörű nő és oroszlánszívű férfiak nászából született kelták kései utódai is, akikbe átszáll a lelkük!

Itt van Brian, a Hatalmas, és itt vannak vitéz harcosai. Hozzátok fogható hősöknek nem születik se párjuk, se másuk. Ott voltak mindenütt, ahol ember kellett a gátra. Évek századai és ezredei jöhetnek, hogy legázoljanak mindent könyörtelenül, de ti szentek vagytok előttük: mindenre enyészet vár, csak a ti dicsőségetek nem halványul el soha. Itt van Murrough, a királyi ivadék, a meg nem rettenő, az ezreket lebíró. Itt a daliás, tűzsugár lelkű Cuchulainn és Angus O'Connor, a győzhetetlen bajnok, aki e szavakkal lehelte ki lelkét: „Az istenekre esküszöm, akikre népem esküszik, ha belepusztulok, se hagyom, hogy idegen földbe temessenek!”

Paddy Riordant, a minden dicsőre méltót, aki tőzegből is tudott whiskyt és lóheréből is sört főzni, és aki így kérte meg a választottja kezét: „Bánád-e, Deirdre, ha a családi sírboltunkban lennél eltemetve?”, álmában érte a halál, úgy, hogy észre sem vette. Mikor másnap reggel fölébredt, és rádőbbsent, hogy már nem él – legalábbis a felesége így mesélte –, ijedtében szörnyet halt...

Ardan, elaggott drága dalnok, őszbe csavarodott már a fejed, és könnyektől vörös a szemed! Miért jajongsz, mint erdei szélroham, mint hullámverés a sziklás tengerparton? És te, szelíd panaszu Fionnoula, húga a nemes, dicső Conallnak? Lelkedet szigetvilágok közt hajózó szilaj férfiak éneke veri föl. Szívemben csobog a dalod:

*Virágok közt járok, s nekem
termi majd örök ég alatt
szép ezüst almáit a Hold,
szép arany almáit a Nap.*

Szép voltál, Branna, bőrdöd fehér, mint a frissen hullott hó, hajad fekete, mint a holló tolla, szavad édes, mint a tavaszi szellő. Donough, a híres harcos szerelmével ostromolta Brannát; a lány nem sokáig állt ellen. *Siubhail, siubhail, siubhail, a ruin!* „Gyere, gyere, gyere hát, szerelem!” Donough a tengerbe veszett, és Brannát megölte a keserűség. Ó, tenger, hullámokon hanyó-dó bánat, volnék bár sirály a tajtékos habokon! Elemésztetted a testem testét, a lelkem lelkét, a világ ékességét. Őt ölnyi mélyben fekszik lenn, s korallá lettek csontjai. Ami a szeme volt, az most igazgyöngy. Mindenét, ami elenyész, szertelen, pompázatos ékszerré formálta a tenger.

Epona, istennője termékenységnek, víznek, halálnak, igazíts útba! Halottak szellemei, szóljatok: a hegyoldal szikláiról, a viharok tépázta hegy ormáról! Hősök, hol tértetek nyugovóra? Melyik domb vagy szikla alatt keresselek benneteket?

Sóhaj se hallik a szélben, a viharok tépázta hegy ormáról nem érkezik válasz.

Lépj lágyan: az ő álmaikon jársz.

